

Justis- og beredskapsdepartementet	Vår ref: Jussgruppen Wayback (JWB)
Kriminalomsorgsavdelingen	Vår dato: 13.01.2014
Postboks 8005 Dep,	Deres ref: 13/5232
0030 Oslo	Deres dato: 03.10.2013
Kopi: postmottak@jd.dep.no	

Høringsuttalelse – Forslag til endring i straffegjennomføringsloven

Det vises til høringsbrev fra Dere, hvor det bes om høringsinstansen Wayback sitt syn på forslag til endring i straffegjennomføringsloven.

Stiftelsen Wayback har fem avdelinger på ulike lokalisasjoner i Norge. Wayback avdeling Bergen («**Wayback Bergen**») har en egen undergruppe med jusstudenter som bistår innsatte med rådgivning, Jussgruppen Wayback («**JWB**»). JWB har i samråd med Wayback Bergen skrevet denne høringsuttalelsen. Vi vil i det følgende gjøre rede for vårt synspunkt på endringen.

Forslaget innebærer en endring av Forskrift til lov om straffegjennomføring, F22.02.2002 nr. 183 («**Forskriften**») som gir mulighet for å ilegge møteplikt som vilkår for prøveløslatelse i en lengre periode enn ved dagens ordning, samt en videre mulighet for å forlenge perioden for møteplikt.

Wayback Bergen stiller seg i det vesentlige positiv til forslaget om å utvide perioden for møteplikt under prøveløslatelse. Vi ser imidlertid noen betenkligheter som vi vil gjøre rede for i uttalelsen. Vi vil i det følgende kommentere de enkelte delene av forslaget.

Vi merker oss at det fortsatt ikke er kommet endringer i innholdet i møteplikten, noe flere av våre faddere, som tidligere innsatte, er opptatt av når det er tale om å gi mulighet til å forlenge denne perioden. Vi opplever stor variasjon i de ulike tilbudene de innsatte mottar under prøveløslatelse, hvor møteplikten i enkelte tilfeller kun praktiseres som et rent kontrolltiltak. Våre erfaringer tilsier at det bør være et minimumsinnhold i møteplikten for at denne skal ha de tilsiktede effekter. Wayback Bergen hadde derfor sett at en endring ved innholdet i møteplikten, kom forut for denne endringen eller eventuelt samtidig.

Forslag om å utvide muligheten for ilegge en lengre periode med møteplikt som vilkår for prøveløslatelse.

I høringsbrevet legger departementet opp til en utvidelse av muligheten for å ilegge en lengre periode med møteplikt, i de tilfeller hvor «hensynet til en sikkerhetsmessig

gjennomføring av prøveløslatelsen gjør det særlig påkrevet». Det er ikke eksplisitt uttrykt hva formålet med endringen er.

Slik Wayback Bergen ser saken er formålet med den foreslåtte endringen å følge opp tilbakeføringsgarantien og styrke ettervernet, samt ivareta samfunnssikkerheten på best mulig måte. Dersom dette imidlertid er å anse som et uttrykk for et skjerpet straffenivå, ønsker vi å påpeke at Wayback Bergen er i mot lengre og strengere straffer.

Forslaget som er fremsatt i høringsbrevet vil medføre at man kan utvide perioden for møteplikt til å omfatte større deler av eller hele perioden for prøveløslatelsen om nødvendig.

I eksempelet som departementet selv benytter kan en domfelt med 21 års fengselsstraff prøveløslates på 2/3 tid, noe som tilsvarer 14 år. Etter dagens ordning vil man kunne følge opp den domfelte i ytterligere 2 år, slik at man totalt har en oppfølging på 16 år. Ved at det ikke er satt noen øvre grense i forslaget som er gitt, kan man med den nye ordningen følge opp den innsatte gjennom hele perioden for prøveløslatelse. For de domfelte som er ilagt 21 års fengselsstraff vil dette, satt på spissen, kunne medføre 7 år med møteplikt.

Hva angår begrensninger i hvor lang møtepliktsperioden totalt kan være, anfører departementet at det bør foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfellet.

Når møteplikten fastsettes på bakgrunn av skjønnsmessige kriterier og individuelle vurderinger, mener Wayback Bergen at dette skaper rom for ulikheter i praktiseringen og feilvurderinger som kan virke særlig inngripende ovenfor den enkelte.

Wayback Bergen er av den oppfatning av at det bør settes en øvre grense for hvor lenge man kan avtale møteplikt som vilkår for prøveløslatelse. Denne bør angi maks antall måneder/år for perioden. Dette vil etter vår oppfatning bidra til en mer enhetlig praktisering av reglene, skape større forutsigbarhet for den domfelte og i mindre grad skape rom for feilvurderinger.

Videre oppstiller forslaget til den nye forskriftsteksten to skjønnsmessige vurderingskriterier («hensynet til en sikkerhetsmessig gjennomføring», «særlig påkrevet») som vilkår for en utvidet periode for møteplikten.

Wayback Bergen ser at det kan være hensiktsmessig med skjønnsmessige kriterier for å kunne behandle den enkelte domfelte individuelt og gi den oppfølgingen som er nødvendig. Fra vårt ståsted er det likevel ønskelig at vilkårene blir noe mer presisert og at de i større grad gis et innhold i selve forskriftsteksten.

Det er i høringsbrevet gitt uttrykk for at innholdet i vilkårene skal utfylles i tilhørende retningslinjer. Når man arbeider på et forskriftstekstnivå er dette stoff som fremstår utilgjengelig for folk flest. Dersom videre utfylling av de skjønnsmessige vilkårene i forskriftsteksten blir lagt til retningslinjene vil det i enda større grad være utilgjengelig.

Videre vil retningslinjene ikke ha like stor grad av legitimitet som en forskriftstekst. Wayback Bergen er derfor av den oppfatning at dette bør tas inn i selve forskriftsteksten.

Wayback Bergen er positive til departementets forslag om at «perioden med møteplikt skal opphøre dersom den ikke lenger anses nødvendig».

Wayback mener imidlertid at det bør foretas en fortløpende vurdering av møtepliktens hensiktsmessighet. Som følge av dette bør det nedfelles intervaller for denne vurderingen. Dette vil bidra til at hensiktsmessigheten av ordningen blir prøvd med jevne mellomrom og skape en større likhet i praktisering av ordningen. Dette kan også gi en incentiv for den prøveløslatte å fortsette en eventuell positiv progresjon, da dette kan medføre en større grad av autonomi som en prøveløslatelse uten vilkår eventuelt vil være.

Også her ser vi det som ønskelig at det nedfelles i selve forskriftsteksten og ikke i retningslinjene.

Forslag om å utvide muligheten for forlengelse av perioden for møteplikt.

Departementet forslår også en endring i mulighet for å forlenge perioden for møteplikt utover ett år i «særskilte tilfeller», jf. Departementets forslag til ny § 3-43 i forskriften.

Også her har man benyttet seg av skjønnsmessige formuleringer i forskriftsteksten for å kunne gjøre individuelle vurderinger i de enkelte tilfeller. Wayback Bergen mener også her at det er ønskelig med en større grad av presisjon med hensyn til innhold.

Videre er Wayback Bergen av den oppfatning at det er ønskelig med en øvre grense også i dette tilfellet, da en stadig evaluering av forlengelse av møteplikten kan være belastende for den enkelte.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Det blir i høringsbrevet pekt på at endringen kun vil omfatte innsatte med lengre dommer, og at regelendringen i praksis ikke vil kreve særlig økt arbeidsmengde, selv om det kan gi et visst utslag. På bakgrunn av dette blir det foreslått at eventuelle økte kostnader skal dekkes gjennom eksisterende rammer.

Nye forskrifter som endrer og utvider tidsrammen for kontroll ved møteplikt, en sentral del av friomsorgens arbeidsoppgaver, - vil også innebære økte kostnader. Etersom det er i forslaget er lagt opp til en individuell vurdering i hvert tilfelle, som baseres på svært skjønnsmessige kriterier, er vi bekymret for at regelendringen kan få en videre rekkevidde enn tiltenkt. Det er vår oppfatning at friomsorgen allerede har begrenset med midler og at enhver endring i retningslinjer som medfører utvidelse av arbeidsoppgaver bør følges av ekstra bevilgninger.

Om man tar utgangspunkt i at denne endringen kun vil ramme de med lengst dommer der det av ulike årsaker er behov for en ekstra oppfølging utover det som følger av dagens ordning, vil dette med sannsynlighet også bli de mest krevende sakene for friomsorgen. Settes det heller ikke noen øvre grense for perioden man kan ilegge møteplikt, vil det også kunne bety at friomsorgen vil få økt arbeidsmengde ved at de domfelte blir værende hos dem lengre enn tidligere.

Som en av Norges få ettervernsorganisasjoner er Wayback Bergen opptatt av at alle former for ettervern skal ha et innhold. Vi er av den oppfatning at dette er nødvendig for reintegrasjon og positiv utvikling. Dersom det ikke bevilges mer midler som følge av endringen frykter vi at dette vil påvirke friomsorgens økonomi på en måte som gjør at de er nødt til å kutte innhold i dagens ordning. Dette fremstår som uheldig for oss, da vi er av den oppfatning at samfunnet er bedre tjent med å sette inn ressurser i form av tilpasset innhold og programmer, enn ved rene kontrolltiltak.

Wayback Bergen ønsker at departementet vurderer situasjonen annerledes dersom friomsorgen uttrykker at den foreslåtte endringen ikke kan iverksettes innenfor den økonomiske rammen de allerede er gitt.

Litt på siden av den aktuelle endringen kunne det tenkes en ordning der man delegerte deler av arbeidet med møteplikt under prøveløslatelse til frivillige organisasjoner/stiftelser, som f.eks. Wayback. Ved å la disse ta del i arbeidet og overføre noen de prøveløslatte til slike organisasjoner, vil man få en mindre arbeidsbelastning på friomsorgen. Dette tror vi vil kunne medføre en positiv endring der friomsorgen vil få større kapasitet til å skape et innhold for sine brukere og hjelpe dem med størst behov for oppfølging. Videre vil dette muligens også skape rom for at flere kan prøveløslates med vilkår om møteplikt, noe som kan avhjelpe den prekære situasjonen man i dag har med hensyn til fengselsplasser og soningskøer.

Med vennlig hilsen

for Wayback Bergen,

Roger Ellingsen
Wayback Bergen)

Inger Lise Kjeksrud
(Styremedlem Wayback Bergen)

(Daglig leder

Maria Hessen Jacobsen
talsperson JWB)

Martin Gautestad Jakobsen
(JWB studentrådgiver)

(Rettspolitisk

Martin Storhaug Gran
(Nestleder JWB)

Alexander Nyheim Jenssen
(JWB studentrådgiver)

Dreng Simonsen
(JWB studentrådgiver)

Anne Katrine Veien Teige
*(JWB studentrådgiver,
leder av høringsutvalget)*

Hallvard Høyem
(JWB studentrådgiver)

Ved spørsmål vedrørende høringsuttalelsen kan Anne Katrine Veien Teige nåes på tlf. 95 21 88 05.